

nih se, i patnje onih koji čekaju kao gladni ptici svoju majku da im bespomoćnim što ubaci u kljun, nego idu iz tih kancelarija da što ugodnije, na plažama, provedu svoj život u letnjem periodu! »Nas ne interesuje vaš život, mi gledamo svoj«, reče mi drsko jedna žena, referent na predmetima. »ro takvom ophođenju vama bi bilo daleko pristojnije da budete službenik u nekoj od kaznenih ustanova, a ne socijalnih«, odgovorih joj, a ona, postidena, učuta i uze cigaretu te zapali zureći kroz prozor na ulicu.

S tašnom u ruci stigoh sumoran na most, posmatrajući levo-desno da me ne primete milicionari sa šapcima na glavi, belim rukavicama i saobraćajnom palicom u rukama. Prate svaki pokret svakoga vozača i pešaka da ne baci pikavac od cigarete ili ma šta drugo. Išao sam stranom kuda idu pešaci i osmotrio nema li dole neki čamac koji će me hvatati ako me ovi gore ne uhvate. Negde na sredini mosta naišao sam na čist prostor i otkopčavši tašnu izvadih posmrtnu pesmu i pismo da biv ih ostavio na tašni u kojoj je inače bila svih ostala dokumentacija o mojoj smrti. Sve vreme osmatrao sam da me ne primete milicionari. Jedan je motrio iskusno, kriminalistički, čekajući krajnji momenat. Bacio sam pismo i pesmu na most s tašnom, a zatim skočio na ogradu mosta i prelazio ogromnu cev kojom se snabdeva vodom grad — a koja je je bila udaljena od ograde — da bih s nje skočio bez ozleđa, ili da se ne bih zakačio odelom i ostao da visim. Moja upadljiva pojava me je brzo otkrila i on je munjevitom brzinom pritrčao i uhvatio me za ramena. On je više slučajeva takvih imao, pa je bio spretno u tome i poznavao je tačno ko hoće to da učini po specifičnoj psihologiji rasejanosti u tim sudbonosnim trenucima. Skoro džinovskom snagom zgrabio me je preko cevi i ograde i prevukao natrag na most. Uzeo je tašnu s pismom, poveo me u stražaru i sav zadihan, u znoju od trčanja, nije mogao nijedne progovoriti. Saobraćaj je bio zastao. On im dade znak i oni produžiše. On uze flašu s vodom, proguta poviše gutljaja i gledajući me ispitivački upita: »Pa zar ti je baš život dodijao, toliko dosadio? Reci mi zašto si pokušao da sebe lišiš života. Nemam vremena da ovo sve čitam, jer ovo je i pesma, pa ću je teže razumeti, zato ispričaj mi usmeno sve.«

Ubrzo stigoše tu najmodernija milicijska kola s antenom za radio-vezu, a onda uslediše nova saslušavanja, kancelarije, Unutrašnji odsek, načelnici, sekretarice, kabineti, vrata opšivena kožom, veliki debeli tepisi, moja objašnjenja, rasprave, nadmudrivanja, žalbe-molbe. Na kraju: ništa! Jedan od islednika, ne znajući šta da mi kaže dalje, videvši da je situacija bezislazna, reče saosećajno: »Težinu vašeg slučaja i opravdanost pokušaja vašeg shvatamo i nismo u mogućnosti da ma šta učinimo. Proučavajući vaše spise-pisma uverili smo se da ste retka inteligencija, uz to i odličan pesnik, što otkriva ova poema, pa nam je veoma žao da ugasite ovako tragično. Pokušajte da se nekako snađete za život.«

Idući ulicom, zatim sedeći opet na klupi u parku, razmišljao sam kako sebe da usmrtime. Reših da odem do jednog svog poznanika apotekara radi detaljne informacije o nekom hemijskom otrovu i kolika je doza potrebna da ovoliku ljudsku mašinu ugasi. Još dok sam ležao u risanskoj bolnici zbog iskliznuća kičmenih pršljenova, znao sam čoveka koji je zbog nekog porodičnog potresa uzeo otrov »liminal« u količini od četrdeset tableta, i to ga nije moglo usmrtime, iako je od mene bio veoma slabiji i fizički i duhovno. Gledao sam, takođe, devojkicu koja je pokušala isto to s kaustičnom sodom i gušila se u peni i nesvesti više dana gutajeći gumeno crevo kod lekara a ambulanti.

Postati lupež, prosjak, begunac, razbojnik, složinac; ili ubiti se?! Razdiran tim mislima,

stigao sam pred apoteku koja je bila zatvorena. Ne, ništa! Samo ovo poslednje! Uzvišeno u smrt! Potvrđih odluku, aii kako, gde, čime? U vodu ne daju, na suvom, u vazduhu isto. Kuda ću? Bio je dan kada se posećuju bolesnici u bolnici. Tamo je ležao jedan moj poznanik-mehaničar koji je imao revolver s dva metka, koji je spremio u slučaju naglog pogoršanja svoje bolesti. Pošao sam u bolnicu i tamo dobio obavještenje da je on usled nekog ekcema kožne bolesti u zaraznom odeljenju i da se ne može do njega. Na izlazu iz bolničkog kruga stigao sam u ulicu, profesora za uho, grlo i nos, koji me je ranije pregledao zbog sinusa. Poznavši me, javi mi se. Reših da ga upitam u razgovoru, budući da smo išli u istom pravcu ulicom, kolika je doza luminalskog otrova potrebna da prekine rad srca čoveka moje jačine. »Ako ste u pitanju vi, to vam neću reći i molim vas nemojte to činiti, jer od 99 slučajeva jedan uspe da završi, a ostali dolaze kod mene da im spasavam život. Vi ćete to isto doživeti ako pokušate, a inače bi mi bilo duboko žao da vi to učinite. Znate li ko to čini? Samo manijaci!«, reče profesor čisto saosećajno, savetnički. »No, ja, ipak«, rekoh, »kao što možete psihološki konstatovati iz same logike razgovora, nisam manijak, ali to ću učiniti jer sam višom silom zakona naganan, smožden«. »Ne znam vaš slučaj«, reče mi, »ali život nije tako težak da vas je na to nagnao.« »Za vas i mnoge druge nek«, otpočeh diskusiju, »ali za mene je očajan. I to ne zato što gledam svet mračno, kroz crne naočari! Naprotiv, ja sam poetski optimista, ali sam u bezizglednom, beznadežnom položaju. Najvećem maheru, virtuozu, pa i samom vama, bilo bi teško da se izdigne iznad moje trenutne situacije.« »Ako je tako«, reče profesor ozbiljno, »to je strašno, no ipak tražite drugi izlaz. Ne mogu da shvatim da vi, čovek tako lepog duha, tela, inteligencije, ne možete da se snađete u ovom velegradu gde živi toliko glupaka koji vam nisu dorasli ni po čemu!« »Ne mogu da činim sve ono što je nedostojno visokog čovekovog dostojanstva«, odgovorih. »Pronađite neku bogatu ženu, ali zdravu, koja će vas izdržavati, pa se oženite«, reče lekar. »Tih žena danas nema i obično je suprotna težnja žene. A i da postupim tako, to bi bila eksploatacija bračnog druga, što je opet nedostojno čoveka. Čak i kad bih to našao, mada nijedna ne bi pristala na te uslove, kod mene, usled deformacije kičmenog stuba, i ta sprava života sprečena je od lekara, a inače više me zanima nauka od toga«, rekoh.

Pri rastanku profesor mi pruži novine s oglasom za predavanje, književno veče koje će održati te večeri plejada naših poznatih književnika. »I ja bih vam se pridružio«, reče, »da nemam sednicu, jer sam i sam nešto škrabao kao mladić. Otidite svakako, ne bojte se ništa, ulaz je besplatan.« Prihvatio sam radosno poziv; bila je to nekakva zlatna slamka za koju sam se makar načas mogao da uhvatim. I rešio sam da baš odem na to predavanje, prvo takvog karaktera u svom životu. Videću, majzad, te ljude o kojima sam tolike godine sa zanosom čitao, s čijim radovima sam se stapao i bratimio, jer sam im po prirodnom duhu bio brat i kao oni sami, mada još neafirmisan po stupcima štampe, knjiga. Gajio sam najuzvišenije misli o tim ljudima, jer je svud unaokolo postojalo bezbroj smrdljivih i nepodnošljivih stvari. Tada sam o njima imao predstavu u glavi da su to neobični ljudi, nadljudi i po fizičkom izgledu... Oni streme za filozofskim istinama, humanošću i plemenitošću; oni su renomirani izvori poezije, priznati od zajednice i sada se šepure kao ćurani, fazani, po salama sa svojim predavanjima, reportažama, pesmama, a ne kao ja koji sam nabijan u krajnju pozadinu, u smrtni kutak!

Suton majskog večera spuštao se i ja ulazim u ogromnu salu Ekonomskog fakulteta,

tu grandioznu zgradu jednostavnog stila našeg doba. Sala, gde će se održati predavanje, gotovo puna. Sedim sasvim blizu mestu gde će se predavači skupiti, oko dugačke katedre na koju su već postavljani bokal i čaše na poslužavniku — kako bih što bolje čuo njihovu živu reč. Označeno vreme se približuje, to nam pokazuje časovnik na zidu. Osvrćem se sve češće prema ulaznim vratima na kojima će se pojaviti očekivani. Ulaze jedan za drugim, prefinjeno obučeni, uspravni. Sve ih prepoznajem s fotografija iz novina, kao da su iskopani iz moje čelične memorije. Među njima prvi se pojavi nekadašnji revolucionar iz oružane revolucije, koji će zbog kasnijih, posleratnih istupa čisto revolucionarno-socijalne prirode imati ogromnih neprijatnosti. Kolika razlika između fotografije i stvarnosti, kao predstave koju sam imao o tom književniku čija me je pojava odmah razočarala! Njegova priča o kuriru partizanu koji je imao žarku želju da postane pilot, što je kasnije i uspeo, i zaostalom bosanskom narodu koji se kad ugleda avion krije loncima i šerpama preko glave, bila je zanimljiva, ali je izložena obično, površnim tonom, kao da je to činio prosečni čovek. Ostali pesnici nešto dubljim tonom recitovaše svoje prazne pesmice. Urednik humorističkih listova je održao predavanje o teškoćama pri sastavljanju viceva, kao i ogromnim mukama karikaturista oko crtanja karikatura; razjašnjavao je kako obični ljudi misle da je to lako i da se to od šale radi, a ne znaju da jedan izgrize od muke sve svoje nokte, a drugi pojede svoju maramicu nagnut nad jednim jedinim potezom olovke.

Sve vreme predavanja masa je, tapšala i cerekala se čak i onome što nije zasluživalo takav odjek. Moja ozbiljnost i usamljenost u klupi bile su zapažene, naročito od nekoćine pesnika setnog lika. Za vreme svog izlaganja piljili su u mene nekako zainteresovano, radoznalo. Kao da im se činilo da sam im poznat. Po mojoj fizionomiji nazirali su u meni neku srodnost po duhu.

A da behu pronicljiviji videli bi, odista, kako se u meni već kuva i u konturama smišljaja poema (lična poema, uzorna poruka svim idiotima) koju ću čim izađem na ulicu, s velikim olakšanjem, i napisati!

dve pesme

berislav konti

CORSO

*Sanja tvoja slika
van cijelog svijeta i kiše
i zaključana je
gori svetlo obješenog cvijeta
i oka
koračaš prije mora po pijesku
a u pijesku moje oči*

TRAGOVI

*Ponekad želim da sam papir
i da se rastrgam
pa da potonem u mir
i ne mogu reći
što će mi to
kad ništa nemam
osim sebe u pjesmi*